

مذاکرات مجلس

صورت مشروح مجلس روز یکشنبه پنجم بهمن ماه ۱۳۲۰

فهرست مطالب :

۱ - تصویب صورت مجلس	۴ - تقدیم لایحه برقراری مستمری در باره ورثه افسران و افراد
۲ - تقدیم یک فقره لایحه قانونی از طرف آقای وزیر فرهنگ راجع به اصلاح قانون مطبوعات	۵ - سؤال آقای صفوی راجع به علت تغییر موقع امتحانات دانش آموزان و جواب آقای وزیر فرهنگ
۳ - شور دوم گزارش کمیسیون امور خارجه راجع به پیمان بین دولت ایران و دولتین شوروی و انگلستان	۶ - تصویب نمایندگی آقای سهراب ساکینیان
	۷ - موقع دستور جلسه بعد - ختم جلسه

مجلس يك ساعت پيش از ظهر بریاست آقای اسفندیاری تشکیل گردید

صورت مجلس روز یکشنبه ۲۸ دی ماه آقای طوسی (منشی) خواندند

۱ - تصویب صورت مجلس رئیس - در صورت مجلس نظری ایست ؟ (اظهاری نشد) صورت مجلس تصویب شد .	اصلاح قانون مطبوعات تقدیم مجلس شورای ملی میشود (نمایندگان - صحیح است بسیار خوب است) رئیس - بکمیسیون ارجاع میشود .
۲ - تقدیم یک فقره لایحه قانونی از طرف آقای وزیر فرهنگ رئیس - گزارش کمیسیون امور خارجه راجع به پیمان دولت ایران و دولتین شوروی و انگلستان رئیس - گزارش کمیسیون امور خارجه معارض است .	۳ - شور دوم گزارش کمیسیون امور خارجه راجع به پیمان دولت ایران و دولتین شوروی و انگلستان رئیس - گزارش کمیسیون امور خارجه معارض است .

این مذاکرات مشروح هفدهمین جلسه از دورره سیزدهم قانون گذاری ... (تاریخ ۸ آذرماه ۱۳۲۰)

اداره نهاد اویسی و تحریر صورت مجلس

اسامی غائبین جلسه گذشته که ضمن صورت مجلس خوانده شده :

- غائبین با اجازه - آقایان : دکتر ضیاء - جلایی .
 غائبین بی اجازه - آقایان : تولیت - ملابری - اورنگ - صدر - لاریجانی - خواجه نوری - مؤیدفواهی - اصفهانی - فاطمی - دکتر ادهم - دهنانی - آصف - جهانشاهی - سلطانی - صادق وزیري - معذل .
 دیرآمدگان با اجازه - آقایان : سهیمی - اعتبار .
 دیرآمدگان بی اجازه - آقایان : مسعودی خراسانی - موثر - مکرم انشار - ابقوانی - پدین اسفندیاری - اکبر - خسروشاهی - سنشار - دشتی - نقابت - نصرتیان .

نخست وزیر (آقای فروغی) - آقایان نمایندگان محترم گزارش کمیسیون امور خارجه مجلس شورای ملی را که دوز قبل طبع و توزیع شده است ملاحظه فرموده اند. راجع است به پیمان اتحادی که مقرر شده است بین دولت ایران و دولتین شوروی و انگلستان خاطر آقایان محترم مسبق است که مذاکراتی راجع به پیمان قبلاً در مجلس شورای ملی شد بعد عهدنامه به مجلس شورای ملی پیشنهاد شد و رفت بکمیسیون امور خارجه مجلس و بعد از مذاکره در کمیسیون به مجلس شورای ملی آمد برای شور اول و دوباره در مجلس مذاکره در آن طرح شد و شور اول انجام گرفت و در ضمن شور اول از طرف آقایان نمایندگان پیشنهادی برای ارجاع بکمیسیون (مطابق نظامنامه داخلی مجلس) تقدیم شد و در مجلس مذاکره در اطراف آن پیشنهادات شد بسیاری از آن پیشنهادات در مجلس رد شد یعنی قابل توجه نشد بعضی از آنها هم که در مجلس قابل توجه شد ارجاع بکمیسیون شد و در کمیسیون آن پیشنهادها محل مذاکره و مباحثه واقع شد با هیئت دولت، بنده و آقای وزیر امور خارجه بودیم در کمیسیون و آقایان نمایندگان اعضاء کمیسیون و صاحبان پیشنهادها تشریف داشتند مشاورات و مباحثات شد و در نتیجه آن مشاوره ها با نمایندگان دولتین هم مذاکراتی بعمل آمد بالاخره آنچه که نمایندگان دولتین شوروی و انگلستان با آن در باب پیشنهاد های آقایان نمایندگان موافقت کردند به صورت يك مراسله درآمد که ضمیمه این گزارش کمیسیون و این پیمان گشته است و بنظر آقایان نمایندگان محترم رسیده

[در این موقع (بید ساعت بظهور) در اثر واقعه غیر مترقبه مجلس تعطیل شده و يك ربع ساعت بظهور مجدداً تشکیل گردید]

نخست وزیر - جمله مترسقه کلام بنده را قطع کرد البته جای تأسف است ولی جای تعجب نیست چون مطلب خیلی بزرگ است شبهاتی القاء میشود و اشخاصی هم که درست از اوضاع و احوال مسبق نیستند با شتاب می افتند و بر اثر اشتباهی که برایشان دست میدهد عقایدی اتخاذ می کنند

و يك حرکاتی میکنند البته اینها نباید مانع بشود از اینکه عقلاء حقیقت را در نظر بگیرند و مطابق مصالحت ممالکت عمل و اقدام کنند (صحیح است - اجسنت).

عرض میگردم بعد از اینکه این مذاکرات شد بالاخره نتیجه مذاکرات ما بصورت يك مراسله يك ضمیمه برضائیم سابق این عهدنامه درآمد و بر آن اضافه شد و در این ضمیمه يك مسائلی که شاید محل تردید و تشکیک بود توضیح میشود: یکی از آنها راجع است بمسئله اینکه بموجب این عهدنامه دولت ایران مجبور نمیشود یعنی دولتی که با ما این عهدنامه را می بندند ما را مجبور نمی کنند و حق ندارند ما را مجبور کنند باین که داخل در جنگ شویم. این يك چیزی بود که هر چند در فصل سوم اشاره باین معنی داشت ولیکن بنظر آقایان رسیده بود که این سراحتمانه را ندارد بهتر این است که تصریح شود پس در فقره اول از این مراسله ضمیمه این مطلب توضیح میشود که دولتین شوروی و انگلستان که با ما در این عهدنامه طرف هستند از ما تقاضای لشکر کشی و شرکت در جنگ نخواهند نمود.

مطلب دوم که باز يك توضیحی است راجع بآن قسمت که در فصل چهارم نوشته شده است که قراردادهائی که منضم باین عهدنامه است در آنجا معلوم کند که دولتین شوروی و انگلستان کارهائی که در این جا می کنند که مستلزم يك مخارجی خواهد بود در صورتیکه آن کارها برای مقاصد نظامی خودشان باشد و محل احتیاج ضروری دولت ایران نباشد از آن بابت مخارجی بردوات و ملت ایران تحمیل نخواهند کرد این هم يك مسئله بود که خاطر آقایان يك قدری متوجه این مسئله بود که بغیر از آنچه که در فصل چهارم ذکر شده است تصریح شود که این قسمت هم تصریح شده است

بالاخره توضیح آخری این است که متوجه شدند بعضی از آقایان که ممکن است فصل لهم بطوریکه نوشته شده است بعضی منافع و مزایائی هم که این عهدنامه برای ما تحمیل میکند بعد از باطل شدن این عهدنامه (چون این عهدنامه موعود دارد و در يك زمانی بعد از آنکه جنگ تمام

شد این عهدنامه هم از بین میرود ولیکن يك مزایائی در این عهدنامه برای ما تحصیل شده است) می خواستند آقایان مطمئن باشند پس از اینکه صلح شد و این عهدنامه باطل شد آن مزایا از دست نرود این مطلب هم در فقره سوم این ضمیمه اخیر تصریح شده است.

این تمام آن چیزی بوده است که دولت موفق شده است نسبت باین عهدنامه اخیراً یعنی بعد از خانمه شور اول که در مجلس واقع شد بعمل آورد و از طرفهای خودش در این عهدنامه تحصیل کند (صحیح است) حال باید مجلس شورای ملی عقیده خود را نسبت باین امر اظهار نماید.

عرض کردم این چیزهائی که ملاحظه میفرمائید و نگرانی هائی که از برای اشخاص هست در نتیجه يك شبهاتی است که القاء شده است و تا آنجا هائی است که طلباً برای بعضی اشخاص پیش می آید. بنده و هیچکس خوشوقت نیستیم از این پیش آمدهائی که برای ما واقع شده است از شهریور ماه بعد. هیچکس امیدوار نیست که خوب شد (صحیح است) و خوب واقعه بود ولیکن اموری پیش آمده است و آن امور هم در نتیجه اشتباهاتی است که ما کرده ایم قبل از این جریان است (صحیح است) و باید انصاف داد و از عان کرد اشتباهاتی که سابقاً کردیم منجر باین پیش آمد شد (صحیح است) و اگر آن اشتباهات را سابقاً نمی کردیم این پیش آمدها نمی شد (صحیح است) اما حالا که شده است چه باید کرد؟ باید حتی الامکان مضرات این پیش آمدها را کم کرد اگر هم بتوانیم منافعی در ضمنش ببریم. این عهدنامه برای همین منعقد میشود نه برای چیز دیگری که تصور می کنند و کسانی که مصالحت خودشان را می دانند که این عهدنامه منعقد بشود چه میگویند میگویند این عهدنامه استقلال ایران را از بین میبرد ولی مطالعه می کنند در مواضع این عهدنامه که ببینید این عهدنامه استقلال ایران را از بین نمیبرد حاکمیت دولت ایران را این عهدنامه از بین نمی برد. اگر اطمینان با استقلال و حاکمیت ایران وارد شده باشد این عهدنامه جبران می کند آنرا منافعی دارد این عهدنامه برای ما که مخصوصاً وقتی که منعقد شد این

کیفیتی که امروز هست برای ما که مملکت ما اشغال شده قوای خارجی است این کیفیت تبدیل میشود و در این عهدنامه تصریح میشود که بعد از این دیگر قوای خارجی که در اینجا هستند قوای اشغالی نخواهند بود. البته خیلی بهتر بود که قوای خارجی در اینجا نباشد بنده تصدیق میکنم اما حالا که هستند و حالا که بنا بمیل و نظر و اراده ما این قوا از اینجا نمیروند و رفتنشان بسته بیک عواملی است که واقع میشود و اطمینان هائی است که حاصل میشود حالا که این طور است آیا بهتر نیست قوایی که این جا هستند صورت قوای اشغالی به عبارتی آخری يك نحو خصومت نباشد و بر گردد و بصورت این بیاید که این از راه اتحاد است نه برای اینکه خاک ما را اشغال کرده باشند؟ (صحیح است) هیئت دولت وقتی این عهدنامه را پیشنهاد بمجلس کرد نظرش این بود که بواسطه این عهدنامه يك اندازه ای از مضرات و قایعی که پیش آمده است ممکن است بکاهد (صحیح است) و فوایدی هم از آن حاصل میشود. حالا هم عرض میکنم انعقاد این عهدنامه بعقیده ما و بعقیده هیئت دولت و بسیاری از اشخاص معالغ از امور دنیا و از امور روزگار برای ما مصالحت است این عهدنامه مضرات جدیدی برای ما جلب نمیکند (صحیح است) منافعی را هم ممکن است جلب بکنند و عدم انعقادش هم ممکن است از برای ما يك مضرات دیگری جلب کند اگر انصاف داشته باشند اشخاصی که اطلاع دارند اشخاص بی اطلاع را بنده عرض نمیکنم اشخاصی هم که غرض خارجی دارند آنها را هم عرض نمیکنم ولی اشخاصی که غرض خارجی ندارند اطلاع دارند از احوال اعضای هیئت دولت، از احوال بنده و از احوال همکارانم گمان می کنم اعتراف کنند ما اگر اقدامی می کنیم بر ضرر مملکت خودمان نمی کنیم (صحیح است) ما کسانی نیستیم که راضی بشویم بقدر يك ذره بقدر يك خردل برای این مملکت جاب مضرت بکنیم (صحیح است) منافعش برای این است که آیا مملکت برای ما هست یا نیست؟ وجه منفعتی از برای ما متصور است؟ منافع فاسدی اغراض فاسدی هم امیدوارم آقایان این ظن را نداشته باشند که در نزد ما وجود

داشته باشد. بنده پیش خودم و خدای خودم و وجدان خودم سرافراز هستم باینکه در این عهدنامه هیچ غرض شخصی ندارم هیچ نفع شخصی برای خودم ندارم (صحیح است) و خدای من شاهد است که اینهمه مقاومتی که کردم و تحملی که کردم تصور می کردم و میترسیدم از عدم انعقاد این عهدنامه مضراتی متوجه این مملکت بشود (صحیح است) و خواستم این مضرات را از بین ببرم (صحیح است) حالاً عرض میکنم من و همکاران هیئت دولت من در این مقام از برای حفظ مصالح و منافع مملکت و دفع مضرات از این مملکت تکلیف خودمان را بجا آوردیم (صحیح است) و در این ساعت بنده عرض میکنم مسئولیت این مصالح مملکت را ما نسبت بخودمان و نسبت بوظیفه خودمان ادا کرده ایم حالاً دیگر مسئولیت از ما سلب میشود

جلالی - سلب نمیشود مسئولیت

نخست وزیر - اگر بد شد البته مسئول خواهیم بود ولی مسئول آینده و مضراتی که عرض کردم بنده عرض کردم ما ادای تکلیف کردیم و وظیفه خود را انجام دادیم و بجای آوردیم البته اگر مطابق نظر ما نشد و مصالح مملکت انطوری که ما نظر داریم پیشرفت نکرد برای مملکتی سهل است که کنار برویم هیچ اشکالی هم ندارد ولی از ملیت این مملکت که نمی توانیم کنار باشیم (صحیح است) آقایان نمایندگان مجلس شورای ملی هم که نمیتوانند کنار بروند مردم این مملکت هم که از ملیت خودشان و مملکت خودشان نمیتوانند دست بردارند (صحیح است) باید نظر کنند با تأمل با تعقل با ملاحظه اطراف و جوانب و موقعیت جغرافیائی موقعیت زمانی و مکانی و اوضاع روزگار و همه اینها را بسنجند و ببینند آیا مصلحت هست یا نه همچو عهدنامه ای منعقد شود یا خیر ملاحظه کردید که نه عجله کردیم نه فشار آوردیم نه تهدید کردیم نه تحریب کردیم نه تطمیع کردیم هیچکار نکردیم (صحیح است) عهدنامه را پیشنهاد کردیم و قبل از پیشنهاد کردن با آقایان مشاوره کردیم بعد از پیشنهاد کردن جلسات کردیم کمیسیونها کردیم مشورتها کردیم در

مجلس شورای ملی آقایان با فراغت نظر صحبت ها شان را کردند و حرف ها شان را زدند هیچ چیزی را پنهان و پوشیده نکردیم حالاً باز هم عرض میکنم بعقیده ما مصلحت این مملکت این است که این عهدنامه تصویب شود و تصویب نشدنش هم ممکن است برای این مملکت مضرات داشته باشد (صحیح است)

جمعی از نمایندگان - مذاکرات کافی است .

دکتر جوان - بنده با کفایت مذاکرات مخالفم بنده عرض دارم .
رئیس - بفرمائید .

دکتر جوان - خوب چون آقایان اجازه میدهند که صحبت بکنم صحبت نمیکنم ولی چون مطابق ماده ۳۲ نظامنامه اجازه داده شده که در شور دوم اگر اعتراضاتی دارند بعنوان ارجاع بکمیسیون تقدیم کنند بنده نسبت به فصل پنجم اعتراض دارم که نوشته ام و تقدیم مجلس شورای ملی میکنم چون ماده ۳۲ صریح است باینکه باید اعتراضی که بعنوان کمیسیون داده شد در مجلس مطرح شود و طبع و توزیع شود بنده تقدیم میکنم .

رئیس - گزارش کمیسیون امور خارجه قرائت میشود گزارش کمیسیون

لایحه شماره ۴۷۱۵ دولت راجع به پیمان دولترین شوروی و انگلیس با دولت ایران که در نتیجه مذاکرات مجلس شورای ملی و پیشنهاد هائی که از طرف بعضی از آقایان نمایندگان ضمن شور اول برای شور دوم ارجاع بکمیسیون امور خارجه گردیده بود در کمیسیون در جلساتی با حضور جناب آقای نخست وزیر و جناب آقای وزیر امور خارجه مورد مذاکره و مذاقه گردیده بالاخره کمیسیون روز پنجشنبه دوم بهمن ۱۳۲۰ تشکیل و در نتیجه توضیحات دولت و مذاکرات لازمه عین خبر شور اول بضمیمه مراسله ای که بنام ضمیمه ۳ با توافق دولترین شوروی و انگلیس دائر بر قبول بعضی از اصلاحات پیشنهادی بکمیسیون داده شده بود بتصویب اکثریت کمیسیون رسیده اینک خبر آن برای

شور دوم تقدیم مجلس شورای ملی میگردد :

مخبر کمیسیون امور خارجه م . همراز - نمایندگان - (بعضی از ماده واحده - مجلس شورای ملی پیمان اتحاد بین دولت شاهنشاهی ایران و دولت اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی و انگلستان را که مشتمل بر نه فصل و شش نامه میباشد و در تاریخ ۲۴ آذرماه ۱۳۲۰ از طرف نمایندگان سه دولت پاراف شده تصویب و بدولت اجازه میدهند امضاء و مبادله شود .
رئیس - آقای دکتر جوان اعتراضی دارند (بعضی از نمایندگان - نمیشود) عرض بنده را توجه بفرمائید در فصول اعتراض رسیده است اعتراض باید طبع و توزیع شود یا خیر ؟

دکتر جوان - بسیار خوب بعد از طبع و توزیع میفرمائید صحبت کنم ؟ چشم .

بیات - باید اعتراضشان قبول شود بعد طبع و توزیع شود .

دکتر طاهری - اول باید طبع و توزیع شود

دکتر جوان - پس قرائت بفرمائید بعد طبع و توزیع شود .

رئیس - آقای بیات .

بیات - عرض کنم مطابق نظامنامه در شور اول یا دوم پیشنهادیکه میشود بعنوان ارجاع به کمیسیون باید بمقام ریاست تقدیم شود و بعد باید طبع و توزیع شود (بعضی از نمایندگان - قابل توجه بشود) و بعد از بیست و چهار ساعت طبع و توزیع باید در جلسه بعد مطرح شود و قابل توجه بشود یعنی تکلیفش معلوم شود بنا بر این این اعتراض را باید اول طبع و توزیع کنند بعد در جلسه دیگر مطرح کنند .

دکتر جوان - بنده يك اخطار کوچک نظامنامه ای دارم رئیس - بفرمائید .

دکتر جوان - چون مطابق قانون در این قسمت ماده واحده بعقیده بنده باید صحبت بشود حالاً که میفرمائید نباید صحبت بشود این موضوع را باید رأی بگیرند آقایان رأی دادند که صحبت نشود بنده هم عرض نمیکنم .

رئیس - باین پیشنهاد شما رأی گرفته میشود (بعضی از نمایندگان - رأی گرفته نمیشود) .
اوحدی - اخطار نظامنامه ای .
رئیس - بفرمائید .

اوحدی - عرض کنم این ماده ۳۲ دارای سه قسمت است قسمت اول راجع است بضمن شور اول یا دوم شور اول اگر اعتراضی رسید همانطور است که باید بعنوان پیشنهاد بمجلس باشد و پس از رأی گرفتن در مجلس میرود بکمیسیون ولی راست است که در صدر این ماده هم نظامنامه شور اول و دوم هر دورا دارد اما در شور دوم این مطلب را ندارد مگر در يك صورت اگر کمیسیون تصویب کرد دیگر در شور دوم کسی حق ندارد در اطراف آن صحبت بکند ولی اگر تردید کرد یا رد کرد آوقت ممکن است در شور دوم معترض باز اعتراضات کند و آوقت مجلس رأی میدهد باینکه دولت باز تجدید نظر در اصل عهدنامه بکند مواد صریح نظامنامه این است که عرض کردم بنا بر این در شور دوم وقتی که کمیسیون تصویب کرد باید مجلس هم رأی بدهد .
رئیس - آقای دشتی .

دشتی - بهتر از همه این است که متن ماده را بخوانیم «ماده ۳۲ - هر گاه دولت لایحه قانونی بمجلس فرستاده و بر وفق اصل ۲۴ قانون اساسی تصویب عهدنامه که بابکی از دول خارجه بسته میشود تقاضا نمود در باب مواد عهدنامه رأی گرفته نمیشود ! در باب مواد عهدنامه رأی گرفته نمیشود ! و تغییری هم در متن آن داده نمیشود . اگر در ضمن شور اول بادوم بعضی از نمایندگان در برخی از شرایط اعتراض و ایرادی دارند این اعتراض و ایراد باید بعنوان رجوع بکمیسیون در مجلس اظهار شود قبول یابد رجوع بکمیسیون وقتی مطرح میشود که لااقل بیست و چهار ساعت قبل اعتراضات مزبوره طبع و توزیع شده باشد . هر گاه مجلس پس از مباحثات در باب ارجاع بکمیسیون این مسئله را قابل توجه دانست آوقت بکمیسیون رجوع مینماید . در موقع شور نسائی کمیسیون راپرتی در باب موارد اعتراضی طبع و توزیع کرده

و در ضمن آن عقیده خود را در باب تصویب یا رد لایحه بیان مینماید و پس از آن مجلس ملاحظاتی خود را کرده و رأی قطعی میدهد. در صورت رد یا تصویب لایحه مجلس بدین طریق رأی میدهد مجلس شورای ملی بدوات تکلیف میکند که در باب شرایط معترضین علیها مجدداً با دوات متعاقد داخل مذاکره و گفتگو شده. در مواقعی که فوریت لایحه مزبوره از طرف مجلس تصدیق شده باشد شرایطی که بکمیسسیون رجوع میشود در ابرت آنرا کمیسسیون مزبور معجلاً پس از ختم مباحثات شرایط بلا اعتراض به مجلس پیشنهاد میکنند من تصور میکنم که این ماده خیلی ساده و صریح است و جای هیچ شبهه ندارد و آن این است که الآن آقای دکتر جوان اعتراض دارند در این اعتراض به رأی گرفته میشود نه مذاکره میشود و توزیع میکنند پس از اینکه ۲۴ ساعت از گذشت و مجلس دوباره تشکیل شد ایشان بعنوان اینکه پیشنهادشان ارجاع بکمیسسیون شود یک توضیحاتی میدهند و بعد از آن رأی گرفته میشود اگر مجلس قبول کرد بکمیسسیون میرود اگر قبول نکرد که هیچ.

رئیس - آقای نخست وزیر

نخست وزیر - بنده این اعتراض آقای دکتر جوان را که ندیدم و امیدوارم چیست ولی فقط میخواهم خاطر محترم آقایان را متوجه کنم که با این مذاکرات و ترتیب این لایحه و این پیشنهادها و این ضوابط اخیری هم که موافقت شده است مطالب قطع شده است. ارجاع بکمیسسیون معنی واقفیت این است که اگر قابل توجه شد بپردازد دوباره با طرفها مذاکره میکنند. آقایان خاطر داشته باشند مخصوصاً آقای دکتر جوان که این پیشنهاد را میکنند بطاهر داشته باشند که این عهدنامه و پیمان است با دوات های خارجی یک مسئله داخلی نیست، یک طرف آن دولت ایران است عرض کردم این باین شکل قطع شده است البته آقایان در رأی خودشان مختارند که قبول کنند یا رد کنند بسته باین است که مصلحت را چهطور تشخیص میدهند ولی اگر هم تصور میفرمایند که این اعتراض فرضاً در مجلس شورای

رئیس - ما رأی خودمان را میگیریم بعد اگر اعتراضی هست صحبت کنند. آقای دشتی.

دشتی - این موضوع عهدنامه است و چون مهم است باید تمام نکات نظامنامه در آن رعایت شده باشد و این نظامنامه حق میدهد که اگر اعتراضی شد آن اعتراض طبع و توزیع شود و ۲۴ ساعت بعد معارض شود و این حق را نظامنامه داده است و چون این عهدنامه یک کار مهمی است باید تمام دقائق قانونی آن رعایت شود فقط یک روز وقت میخواهد فراداد از ظهر مجلس تشکیل شود و تمام میشود و این تأخیر اهمیتی ندارد.

رئیس - آقای دکتر جوان.

دکتر جوان - بنده در پیشنهاد خودم باقی هستم اینکه میفرمائید نباید برود بکمیسسیون اولاً کسی که مخالف است عقیده اش این است که باید برود بکمیسسیون بنده که این پیشنهاد را میدهم فرضاً آقایان هم بعد از ۲۴ ساعت که جلسه میشود رأی بدهند که برود بکمیسسیون استفاده که بنده خواهم کرد از همین است که این اندازه پیشنهادی داده ام و در اطرافش توضیحی هم داده ام ولو در یک ماده والا بنده در هفت قسمت اعتراض کرده بودم که صحبت کنم ولی حالا که اینطور شد که در یک قسمت صحبت کنم در همان یک قسمت صحبت میکنم بعلاوه این پیشنهادی را که داده ام و در اطرافش توضیح هم بدهم مؤثر میدانم و ممکن است چند نفر از آقایان در این پیشنهاد با بنده هم عقیده شوند.

رئیس - آقای طباطبائی.

طباطبائی - عرض کنم مطلب همان بود که آقای رئیس فرمودند یک لایحه وقتی به مجلس داده میشود دو شور دارد و فوراً میرود بکمیسسیون این یک مرتبه و راپورت می آید به مجلس و پیشنهادات داده میشود دو مرتبه میرود بکمیسسیون این سه مرتبه این عهدنامه همینطور شده است حالا هم صریح شد باینکه بکمیسسیون نخواهد رفت.

(همه امایند گان - چرا نخواهد رفت - زنگ رئیس)

طباطبائی - آقایان اجازه بدهید اگر رأی داده شود ممکن است برود بکمیسسیون ولی نباید رأی بدهند و نظامنامه

هم صریح است بنظر بنده خوبست اعتراض خوانده شود به بنیم چیست.

رئیس - آقای دشتی.

دشتی - آقایان عوض اینکه کار را تسریع کنند خرابتر میکنند با اینکه ماده ۳۲ نظامنامه صریح است دیگر این گفتگوها لازم نیست اصلاً نظامنامه برای این است که دستور رفتار مجلس باشد در هر دقیقه و جلسه نمی شود نظامنامه را تغییر داده نظامنامه تصریح دارد که اگر کیلی اعتراض کرد باید اعتراضش طبع و توزیع شود و پس از ۲۴ ساعت معارض شود اینجانبه آقای رئیس لازم بود صحبت بفرمایند و نه آقای طباطبائی و نه بنده الان مجلس را ختم میکنیم و اعتراض آقای دکتر جوان طبع میشود و توزیع میشود فردا سه ساعت بعد از ظهر جلسه تشکیل میدهم و آن اعتراض رأی گرفته میشود و دیگر لایحه ارجاع بکمیسسیون نمی شود ماده ۳۲ هم بوی کیلی و هم به مجلس شورای ملی این حق را داده است که آن پیشنهاد کند و این رأی ندهد دیگر لازم نیست اینقدر صحبت بشود این پیشنهاد طبع و توزیع میشود و مجلس را ختم میکنیم فردا سه ساعت بعد از ظهر مجلس بشود.

رئیس - آقای سزاوار.

سزاوار - بنظر بنده این ماده ۳۲ دارای اجمال و ابهامی

است ...

(بعضی از امایند گان - اینطور نیست همه امایند گان)

سزاوار - اجازه بفرمائید موقع شور اول باید پیشنهادات

داده شود و ۲۴ ساعت قبل هم باید داده شود و طبع و توزیع شود و بعد معارض بشود و پس از اینکه پیشنهادات رد یا قبول شد میرود بکمیسسیون ولی همانطور که جناب آقای رئیس فرمودند لایحه دو شوری است بنده خودم هم نظر مخالفت نسبت بمواد دادم و از این لحاظ البته موافقم با آقای دکتر جوان ولی چیزی که هست در قسمت اول نظامنامه مینویسند در موقع شور اول و دوم در قسمت پالین راجع بشور دوم مینویسند در موقع شور ثانی کمیسسیون راپرتی در باب موارد اعتراض طبع و توزیع کرده و در ضمن آن عقیده خود را در باب تصویب یا رد

با تعویق لایحه بیان مینماید بنابراین این عمل شده و کمیسیون اینکار را کرده است در شور دوم بنا بر این دو مرتبه اعتراض شود این مرتبه سوم میشود و تطبیق نمی کند با قسمت اخیر نظامنامه و بنظر بنده این ناظر بقسمت اول بوده و در شور ثانی همینقدر که کمیسیون ناظرش را داده و اظهار عقیده کرد باید آن ناظر کمیسیون را مجلس رأی بگیرد.

رئیس - آقای دشتی .

دشتی - بنده تعجب می کنم از رفیق عزیزم آقای طباطبائی که برخلاف فکر سلیمه می که دارند صحبت میکنند این ماده نظامنامه فارسی است نه فرانسه است نه ترکی اگر در شور اول یا دوم بعضی از آقایان نمایندگان اعتراضی داشته باشند آن اعتراض طبع و توزیع میشود و پس از ۲۴ ساعت مطرح میشود و این کاملاً واضح است و اینکه آقای سزاوار فرمودند راجع بشور اول است و این قسمت آخر تکلیف هر دو را معین میکنند و بنده تعجب میکنم از یک نفر وکیل عدلیه که این اعتراض را میکند .

سزاوار - من تعجب میکنم از آقا که التفات نمیکنند .
دشتی - بالاخره رأی آقای رئیس قاطع است که مطابق نظامنامه عمل کنند یعنی مجلس را همین الان ختم بفرمایند و برای سه بعد از ظهر فردا جلسه را معین کنند .

رئیس - آقای سزاوار .

سزاوار - بنا بر فرمایشات آقای دشتی باید یک خبر دیگر کمیسیون تهیه کند .

(همه همه نمایندگان - خیر نباید راپورت بدهد)

سزاوار - پس قرار بر این است که یک قسمت از نظامنامه را عمل نکنیم . این خبر کمیسیون است و ناظر کمیسیون هم معین شده است باید تکلیفش معین شود و الا بنده هم اعتراض دارم و اگر اینطور است اعتراضاتم را میدهم .

رئیس - آقای اوحدی .

اوحدی - فرض میکنیم آنچه را که آقای دشتی فرمودند صحیح است فرض میکنیم امروز در اطراف لایحه اظهاری نشود و اعتراض آقای دکتر جواد طبع و توزیع شود

فلسفه و موضوع بحث است .

آقای رئیس الوزراء میفرمایند اعم از اینکه مورد قبول واقع بشود و مورد توجه بشود یا بشود و یک رأی بدهید یا ندهید طرف این قضیه ما هستیم این باین صورت خاتمه پیدا کرده است و مجلس آزاد است که راجع باین لایحه رأی بدهد یا ندهد از آنطرف آقای دکتر جوان هم یک فلسفه ای دارند و آن این است که میفرمایند پس از اینکه من یک توضیحاتی دادم چون از طبقه مخالفین هستم ممکن است این توضیحات من تأثیری در مجلس شورای ملی و رأی و کلاء بکند یک عده آرائی در مساعدت آن عقیده من تولید کند و الا راجع به نظامنامه بعقیده من اختلاف نظری در بین نیست یا باید ایشان پیشنهادشان را پس بگیرند و یا باید طبع و توزیع شود و بعد مذاکره شود .

رئیس - آقای طهرانچی .

طهرانچی - بعقیده بنده در شور دوم هم مذاکره در کلیات دارد و الا مذاکره در کلیات کجا رفت (جمعی از نمایندگان با همه هم - کلیات ندارد) اجازه بفرمائید بعقیده بنده هم در شور اول و هم در شور دوم هم مذاکره در کلیات دارد و هم مذاکره در مواد (بعضی از نمایندگان - اینطور نیست) چرا عملی است که مجلس کرد برای اینکه قبل از وقت در خارج لوحه موافق و مخالف گذاشته شده و اگر اعتراضی در مواد باشد باید صحبت شود . (همه همه نمایندگان)
رئیس - آقای مؤید احمدی .

مؤید احمدی - عرض کنم بنده با اینکه خاطر مبارک آقایان مسبقاً است که در جلسه سابق راجع بنظامنامه عقایدی عرض کردم که باید اصلاح شود لکن عجلانته تا این نظامنامه هست مجبوریم بر طبق آن عمل کنیم (صحیح است) و همینطور که آقای دشتی گفتند عاجی نداریم غیر از اینکه با آقای دکتر جوان پیشنهادشان را پس بگیرند و رأی بگیریم بقرارداد یا باید بفرمایند طبع و توزیع شود و فردا عصر جلسه تشکیل شود اما خود آقای اوحدی هم که مخالف بودند فرمودند عبارتت اسامح دارم همین کافی است که ما بر طبق نظامنامه عمل کنیم .

رئیس - آقای انوار .

انوار - بنده استدعایم این است که مذاکرات کافی است و پس است دیگر . جلسه را ختم کنیم و فردا سه بعد از ظهر جلسه را تشکیل بدهیم .

نمایندگان - کافی است مذاکرات .

رئیس - آقای وزیر فرهنگ فرمایشی داشتید .

وزیر فرهنگ (آقای تدین) - چون نسبت بقصوب این عهدنامه ها در مجلس شورای ملی بنده هم بی سابقه نیستم و همین ماده ۳۲ نظامنامه کاملاً بموقع اجرا گذاشته میشده است و البته نمایندگان حق دارند در ضمن شور اول یا شور دوم بهمان ترتیبی که نظامنامه معین کرده است پیشنهاد بدهند فقط میخواستم یک تذکری بدهم باینکه ممکن است در جلسه فردا هم باز بعضی از آقایان بخواهند پیشنهاد بدهند بنده خواستم تذکر بدهم که با توجه باین قسمت نظامنامه البته میفرمائید آن پیشنهادها مطابق معمول طبع و توزیع شود و برای فردا عصر هم جلسه تشکیل شود عرض دیگری ندارم . (نمایندگان - صحیح است)

[۴ - تقدیم یک فقره لایحه از طرف آقای وزیر جنگ]

رئیس - آقای وزیر جنگ

وزیر جنگ (سر لشکر نجوان) - لایحه ایست که در جلسات قبل راجع به برقراری مستقری در حق افسران و همدردانی که در این وقایع اخیر شهادت رسیده بودند عرض شد و حالا لایحه اش را تقدیم میکنم (صحیح است)

[۵ - سؤال آقای صفوی از آقای وزیر فرهنگ و پاسخ آن]

رئیس - آقای صفوی از آقای وزیر فرهنگ سؤالی داشتند .

صفوی - بنده عرضی که دارم مربوط بلایحه ای که آقای وزیر جنگ تقدیم مجلس کردند نیست مطابق نظامنامه در اول جلسه یا آخر جلسه نمایندگان میتوانند مطالبی گفته دارند اظهار کنند بنده هم خواستم از حضور آقای وزیر فرهنگ استفاده کنم و یک مطالبی که راجع بمدارس و دبستانها و دبیرستانها در بین مردم تولید شده است و موجب نگرانی بعضی از دانشجویناز است از ایشان سؤال کنم و

خاطرشان را هم قبلاً متذکر کرده ام. يك انتشارانی هست که موجب تشویش و نگرانی خاطر دانشجویان شده و علاوه گفته میشود امسال برخلاف معمول امتحاناتی که در خرداد معمول بود یعنی سه ماه بعد از سال امسال در فروردین شروع میشود و این مسئله موجب نگرانی عموم محصلین شده است حتی چیزهایی هم ارشده اند که در جرائد منتشر شود و از وزارت فرهنگ سؤال کرده اند اگر اینطور است آنها نمیتوانند خودشان را برای امتحان حاضر کنند خواستم آقای وزیر فرهنگ توضیحاتی بدهند که رفع این سوء تفاهم بشود.

وزیر فرهنگ - بنده خیلی خوشوقتم آقای صفوی نماینده محترم این سؤال را از بنده فرمودند برای اینکه در خارج لاینقطع افراد این سؤال را از بنده میکردند. بطور مقدمه عرض کنم که متأسفانه در این ایام بقدری اراجیف و اخبار بی مأخذ شایع شده است که حد از برای آن تصور نمیشود کرد. این شایعه هم یکی از همانهاست بنده عرض میکنم چنین چیزی نبوده و نیست ولی برای توضیح که بیشتر دانش آموزان دانشجویان و حتی آنهاست که این چیزها را جعل میکنند برای القاء اضطراب در خاطرها توضیح بیشتری بدهم ما سه قسم مدرسه داریم مدرسه ابتدائی متوسطه - عالی. مدارس عالی ما که عبارت از دانشکده ها است و نظائر آن مطابق معمول همیشه در خرداد ماه امتحانات آنها شروع میشود و آلهائی که قبول میشوند تصدیق میکنند و آلهائی هم که تجدیدی میشوند در شهریور ماه امتحان میدهند آلهائی هم که رد میشوند رد میشوند امسال هم در تمام مدارس عالی ما چه در تهران و چه در نقاط دیگر همین ترتیب مجری خواهد بود و هیچ طرز نازه ای نسبت بمدارس عالی وجود ندارد و اما نسبت بدبستان و دبیرستان در دبیرستانها سه امتحان داخلی هست آقا توجه فرمائید سه امتحان داخلی داریم که آن آخرین امتحان در خرداد شروع خواهد شد نه در اسفند و این قسمت بکلی دروغ است نهایت این است که در دبیرستانها کلاس سوم و کلاس پنجم و کلاس

تعارف و اخذ رأی شده و در ۱۸ آبان باخذ رأی خاتمه داده شده و پس از رسیدن صندوقهای آراء حوزههای فرعی شروع بقرائت آراء نموده اند در نتیجه آقای سهراب ساکنین از ۷۰۹۰ رأی با کثرت ۲۸۳۷ رأی بسمت نمایندگی سیزدهمین دوره قانون گذاری مجلس شورای ملی انتخاب شده اند و چون شکایتی هم نرسیده بود شعبه سوم صحت نمایندگی آقای سهراب ساکنین را تصدیق نموده و اینک گزارش آن تقدیم میشود.

رئیس - موافقین بانمایندگی آقای ساکنین برخیزند (اکثر برخاستند) تصویب شد.

[۷ - موقع و دستور جلسه بعد - ختم جلسه]

رئیس - اگر تصویب فرمائید جلسه را ختم کنیم (صحیح است) جلسه آتیبه فردا دوشنبه سه ساعت بعد از ظهر دستور هم شور دوم لایحه قرار داد (مجلس سه ربع ساعت بعد از ظهر ختم شد) رئیس مجلس شورای ملی - حسن اسفندیاری

ششم اینها علاوه بر امتحانات داخلی يك امتحانات بهائی خارجی هم دارند باین معنی که کلاس سوم دبیرستان در داخله امتحان میدهد و اگر نمرات قابل توجه گرفت آنوقت با ادارات فرهنگی معرفی میشود که برای امتحان رسمی قبولش میکنند و همچنین سال پنجم متوسطه و همچنین سال ششم متوسطه برای این کلاسهای بهائی یعنی سوم و پنجم و ششم که در دبیرستانها هست این ترتیب مقرر شده است که امتحانات داخلی این سه کلاس از بیستم فروردین در داخله مدارس شروع شود و این امتحان داخلی پانزده روز طول خواهد کشید و بعد از اینکه تکلیف این شاگردها معین شد در اردیبهشت باید صورت اسامی این داوطلبان را با ادارات فرهنگ بدهند تا خرداد سال آینده این امتحانات داخلی اینها رسماً در ادارات فرهنگی بعمل آید. این نسبت باین سه کلاس که از بیستم فروردین شروع میشود در داخله و در اردیبهشت تکلیفشان معلوم میشود و معرفی میشود با ادارات فرهنگی و در خرداد باز امتحان آنها بعمل میآید و اما باقی کلاسها اینها امتحانات داخلی دارند و آن آخرین امتحان آنها در خرداد هر سال است و همچنین دبستان بنا بر این جای هیچ تشویش و نگرانی نیست و خواهش میکنم مخصوصاً از آقایان نمایندگان محترم که اگر در يك مواقعی از این قبیل مسائل میشنوند البته بهترین جا هم همین است که از بنده در همین جا سؤال فرمائید بنده هم با کمال خوشوقتی عین حقیقت را عرض میکنم.

[۶ - تصویب نمایندگی آقای ساکنین]

رئیس - آقای مسعودی. (احضار برای قرائت گزارش

شعبه)

(آقای مسعودی مخبر شعبه گزارش شعبه سوم را راجع بانخابات ارامنه شمال و نمایندگی آقای سهراب ساکنین با شرح ذیل قرائت نمودند).

انجمن نظار انتخاب ارامنه آذربایجان در تاریخ ۲۰ مهر ماه ۱۳۲۰ در تبریز تشکیل و پس از تعیین انجمنهای فرعی از تاریخ هفتم آبان در حوزههای اصلی و فرعی شروع بتوزیع